

SERÉDI BENEDEK KOLOZSVÁRI HÁZÁNÁL LEVŐ KÖNYVEINEK JEGYZÉKE 1678-BÓL.

Néhány hónappal ezelőtt néhai b. Wesselényi Farkasné született gróf Kendefi Rozália örökösei levéltárukból 100 darab válogatott oklevelet, s ezek közt 10 darab, drágaságokról s ingóságokról szóló, XVI—XVIII. századi eredeti leltárt, adományoztak az erd. Múzeumnak.

Ezen leltárak egyikében, mely Kolozsvárt 1678. január havában kelt, s melyben, bár a birtokos nincs megnevezve, kétségtelenül a Serédi Gáspár kolozsvári házánál létezett ingóságok vannak összeírva, az ékszerek, fegyverek, öltönyök összeírása után következik a XIII. szám alatt, a két fejér paraszt ládában volt »Könyvek regestuma.«

A mintegy 60 tétel alatt elősorolt könyvek igen is túlnyomó része magyar nyomtatvány s ezek egypár kivételével mind protestáns szerzők munkái, többnyire a XVII-dik századból. Az összeírás igen felületesen, a nyomtatási hely és év teljes mellőzésével, többnyire a szerző s fordító nevének említése nélkül, olykor a valódi cím szavainak némi változtatásával is történt, s ez által az egypár szóval jelzett könyvek pontos meghatározása tetemesen meg van nehezítve. Mindemellett is megkísértetem a leírt régi magyar könyvek lehető pontos és biztos meghatározását, s érdekesnek tartom az eredményt e szakfolyóirat lapjain közzétenni. Kitűnik ugyanis abból, hogy a Serédi Benedek ládáiban volt. 40-nél számosabb régi magyar könyv között — melyek közül a legrégebbs 1575-ben, a legújabb 1677-ben volt nyomtatva — csak egyet találunk olyat, melyet ma nem ismerünk s egyik vagy másik hazai könyvtárunk föl nem tudna mutatni.

Ez a »Meghalni akaró embernek praedicatorával való szent beszélgetése«, melyet ezen cím után meghatározni nem tudok,

s így ismeretlennek kell tartanom, ha csak netalán ez önkényesen adott czím alatt valamely hasonló tartalmú ismert munka nem lappang.

Fölkérem azért a régi magyar könyvészet barátait, legyenek szívesek e kétes könyv meghatározására figyelmet fordítani, s annak netalán eddig lappangott példányát megismertetni, vagy valamely más czím alatt ismert munkával való azonosságát kimutatni.

A regestrum, a zárjelek közzé foglalt észrevételeimmal, következő:

XIII. KÖNYVEK REGESTRUMA.

— Két fejér parasztládában. —

Bonfinius Latinus, kettő.

Marcus Aurelius Latinus.

Bonfinius Hungaricus. (Ez nem lehet más, mint Heltai Gáspár, Chronica az Magyaroknak dolgairól . . . Az Bonfinius Antalnak nagy könyvéből . . . Kolozsvár. 1575. Leírva: Régi Magyar könyvtár. 118. sz. a.)

Marcus Aurelius Hungaricus. Három. (= Prágai András. Fejedelmeknek Serkentő Oraia, Azaz, Marcus Aurelius Csaszarnak eleteről. Az Hires Gvevarai Antaltól . . . Bártfa 1628. Leírva: R. M. kt. 566. sz.)

Apollonii Argonautica. (Latin).

Perkinsus Ung. (Perkinsusnak 1676. előtt három munkája jelent meg magyar fordításban. Lásd: Régi m. kt. 499. 670. és 800 sz. a. — Melyikről szól a jegyzék, nem tudhatjuk).

Apocalypsis Exegesisse. Szath. Eötvös Istv. (= Titkok Jelenete, Avagy. Sz. Janos Apostol Mennyei Latasa . . . Szeben. 1668. Leírva: R. m. kt. 1078. sz. a.).

Catena Salutis per conciones catecheticas digesta. (Drégely-Palánki János fordítása lehetett, Kassa. 1667. Leírva: R. M. kt. 1055. sz. a.)

Jesuiták titkai (= Jesvita Paterek Titkai . . . Várad. 1657. R. M. Kt. 926. sz.)

Sphynx. (Latin).

Lelki csata. (Igen hihetőleg Czeglédi István munkája »A' Megh-Tert Bűnösnek a lelki-hartzban valo bai-vivasarol. Kassa. 1659. R. M. Kt. 942. sz. a.)

Decretum Tripartitum Regni Hungariae. Kettő. (Igen hihetőleg Verbőczy munkájának valamelyik 1676. előtti latin-magyar kiadása).

Praxis pietatis in exemplari. (1678. előtt 6 magyar kiadása volt, melyek mind ismeretesek).

Praxis pietatis in Compactura. Váradi nyomtatás. (Bayle Lajos Praxis Pietatisának fordítása Medgyesi Páltól. Várad. 1643. R. M. kt. 751. sz.).

Defensio regia pro Carolo etc. (Latin.)

Sion vára, in exemplari. (Czeglédi István munkája. S.-Patak — Kolozsvár. 1675. 4 r. — R. M. kt. 1187. sz. a.)

X. Lectiones pro X Fundamentis Religionis. (Latin.)

Fabricuis Adamassa. (Latin.)

Austriacae Austeritatis Confirmatio (Latin.)

Két nyomtatott praedicációk (az 1678. előtt megjelent halotti beszédek közül, melyek lehettek, meg nem határozható).

Enoknak Istennel való járása. Czeglédi Istváné. (Ezen gr. Rhédey Ferencz fölött tartott halotti beszéd megjelent S.-Patakon 1669. R. M. kt. 1093. sz. a.).

Enchiridium Theologiae Polani. (Latin.)

Kincses Tárház, Csúzi Jakabé. (Megjelent S.-Patak. 1668. R. M. ktár. 1070. sz.)

Igasság Istáppja seu Catech. Johannis Posaházi (Megjelent S.-Patak. 1669. R. M. kt. 1096. sz.)

Dominica Catechetica 2. Némethi uramé (= Szathmár-Némethi Mihály, A Négy Evangelisták szerint való Dominica. Kolozsvár. 1675. 4-r. R. M. kt. 1179. sz.)

Váradnak bolond orvoslása. (Nem más mint Pázmány Péternek Sallai István álnév alatt kiadott »Io nemes Varadnak gyenge orvoslása. Pozsony. 1630., melynek czimét a protestáns összeíró ferdítette el. R. M. kt. 595. sz.)

Kegelius magyar. (Kegelius Filep Tizenkét üdvöséges elmékedéseinek fordítása Debreczeni Pétertől, vagy Deselvics Istvántól. R. M. kt. 669. 686. 695. 1069. sz.)

Tábori könyörgések. (Bizonyosan Szántai Mihály, Bujdosó magyarok füstölgő csepűje cím alatt kiadott tábori imádságai, Kolozsvár. 1678. R. M. kt. 1196. sz.)

Speculum Mysticum SS. Trinitatis. (Drégely-Palánki János magyar munkája, mely ezen latin cím alatt Kassán 1668. 8-r. jelent meg. R. M. kt. 1065 sz. a.)

Idvesség istápjja, Pernyeszi Uram fordítása. (Avenarius János munkája, mely Osztópányi Pernyeszi Zsigmond fordításában valósággal »Idvesség Paisa« cím alatt jelen meg Kolozsvártt, 1678. R. M. kt. 1195. sz. a.)

Enchyridion 4 Lingvarum seu Dictionarium. (Latin-magyar-cseh-német kiadása Dictionarium quatuor lingvarum cím alatt megjelent Bécs. 1629. és Bécs. 1641. R. M. kt. 574. és 711. sz. a.)

Discursus de summo bono. (Josquinus Betulejus = Ziegler György ily című munkájának fordítása Szenczi Molnár Alberttől, első kiadás. Lőcse. 1630. 4-r. R. M. kt. 594. sz. a.)

Egynéhány Articulusok. (Erdélyi országgyűlési végzések nyomtatott példányai magyarul a XVII. századból.)

Propositiones M. scriptae Coram Sua Maiestate. (Mellius Péter latin munkája »Propositiones de Jah et Jehova. Várad. 1568. 4-r.).

Markalf bölcsesége. (Salamon és Markalf tréfabeszédeknek valamelyik régi magyar kiadása. R. M. kt. 133. 216. 247. 365. és 1599. sz. a.)

A kisebbik fejr lárábán.

Praxis Pietatis három, mindenik aranyos compactióban. (Medgyesi Pál már említett fordítása, hihetõleg újabb kiadásban Kolozsvár. 1677. R. M. kt. 1215. sz. a.)

Dominica Catechetica, kettõ, aranyos compactióban. (Szathmár-Némethi Mihály már fõntebb is említett munkája).

Keskeny ut, Pápai Páriz Imrée, aranyas compactióban. (Az 1678 elõtt megjelent négy kiadás közül hihetõleg a legújabb, Kolozsvár. 1671. R. M. kt. 1116 sz. a.)

Szent Háromság mutató Tükör, Németi uramé. (Szathmár-Némethi Mihály munkája. Kolozsvár 1673. R. M. kt. 1150. sz. a.).

Sibelius, Póсахázi Uram fordítása, aranyas comp. (Sibelius Gáspár Imádsági. Ford. Póсахázi János. Kolozsvár. 1673. R. M. kt. 1151. sz.).

Magyar Vollebius. (Vollebius János Keresztyén isteni tudománya. Ford. Komáromi Csipkés György. Utrecht. 1653. R. M. kt. 877. sz. a.).

Amesii Exeget. Tom. 2. (Latin; bizonyosan Mártonfalvi György 2 kötetes kiadása. Debreczen. 1670. és 1675.).

Confessio Helvetica, Latino-Hungarica. (1678. előtt három kiadás jelent meg. Debreczen. 1616. Oppenheim. 1616. és S.-Patak. 1654. R. M. kt. 465. 466. és 891. sz. a.).

Deák Vulgata Biblia, aranyas comp.

Joseph Historiája. (Tyukodi Márton munkája, Joseph patriarcha életének magyarázata. Várad. 1641. R. M. kt. 723. sz.)

Magyar Vendelinus. (Apafi Mihály fordítása. Kolozsvár. 1674. R. M. kt. 1161. sz.)

Posoni Kert. (Lippai János munkája, 3 részben, N.-Szombat. 1660, Bécs. 1664 és Bécs. 1667. R. M. kt. 1009. 1016. 1054. sz.)

Scanderbegus Historiája. (Bogáthi Fazekas Miklós munkája. Kolozsvár. 1592. és Debreczen 1597. R. M. kt. 255. 290. sz.)

Magyar Herbarium. (Irta Melius Péter. Kolozsvár. 1578. (R. M. kt. 141. sz.)

Két öreg kalendárium. Neubarth és Nagyszombati.

Apologia Ministorum Evang. Hungarorum. (Latin.)

Constitutiones Colosuarienses. (Latin.)

Lelki tudakozás de Electione et Reprobatione. (Nánási V. Gábor munkája, Kolozsvár. 1675. R. M. kt. 1178. sz. a.)

Meghalni akaró embernek praedicatorával való szentbeszélgetése. (Nem ismerem s meghatározni nem tudom.)

Rythmicum colloquium Stephani Eszéki. (Kolozsvárt 1669-ben jelent meg; R. M. kt. 1086. sz. a.).

Idvesség Istápa. Pernyeszi Uram fordítása. (Említve főntebb is.)

Ugyanezen összeírásban mindenféle más tárgyak közt előfordul.

Approbata Constitutio. (Vagy az első, váradi 1653-diki, vagy a 2-dik, kolozsvári 1677-diki kiadás. R. M. kt. 878. 1212. sz.)

Compilata. (*Compilatae Constitutiones* első vagy második kiadása Kolozsvár 1669. és 1671. R. M. kt. 1085. és 1113. sz. *Szabó Károly.*)

ISMERETLEN MAGYAR CODEX HERCZEG LOBKOWITZ MÓR RAUDNITZI KÖNYV- TÁRÁBAN.

Csontos Jánostól.

A múlt nyáron, a Nemzeti Múzeum megbízásából, a bécsi, prágai, lipcei, dresdai és wolfenbütteli könyvtárakban tettem kutatásokat. Tanulmányaim célját a magyarországi vonatkozású középkori kéziratok és corvin-codexek képezték, melyeknek bibliographiájához évek óta gyűjtöm az adatokat.

Midőn a prágai egyetemi könyvtárban dolgoztam, Trouhlač J. úr könyvtári tisztviselő s a cseh humanisták jeles monographusa, a herczeg Lobkowitz-család raudnitzi könyvtárára figyelmeztetett, mely körülbelül 600 kézirat, 1200 incunabulum és 50,000 kötet nyomtatványból áll s tanulmányaimra főleg azért birhatna fontossággal, mert Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw XV. századi cseh humanistának könyveit foglalja magában.

Ez ugyanis több évig II. Ulászló udvarában tartózkodott s leveleiben többször említést tesz azon könyvekről, melyek a Corvinából jutottak birtokába.

Trouhlač úr tehát valószínűnek tartotta, hogy e herczegi könyvtárban corvin-codexek is lesznek, s tanácsolta, fordulnék ez ügyben felvilágosításért Patera úrhoz, a cseh nemzeti Múzeum könyvtár-őréhez, ki tíz év óta a csehországi vonatkozású középkori kéziratok lajstromozásával foglalkozik s kutatásaiban a raudnitzi könyvtár kézirateit is felhasználta.